

Stajnia zegarowa w Stadninie Koni Arabskich w Janowie Podlaskim.

Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

Najcenniejsze zabytki na terenie Parku zlokalizowane są w Janowie Podlaskim, dawniej siedzibie biskupów łuckich i podlaskich. Ozdobą osady są m.in.: barokowa kolegiata, kompleks zamku biskupiego oraz gmach seminarium. Z Janowem związany był wybitny pisarz doby oświecenia bp Adam Naruszewicz. Interesującymi zabytkami są budynki stajenne pierwszej na ziemiach polskich stadniny państwowej - Stadniny Koni Arabskich w Janowie Podlaskim, utworzonej w 1817r. w folwarku Wygoda.

Południowe Podlasie to teren, gdzie obok siebie żyją zarówno Polacy rzymskokatolicki, jak i Rusini wyznania prawosławnego lub unickiego. Dawne świątynie obrządku wschodniego, nazywane cerkwiami, zwiedzić można w Starym Buble, Gnojnie, Krzyczewie oraz w Starym Pawłowie.

Kolegiata Świętej Trójcy w Janowie Podlaskim.

Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

W Pratulinie natrafimy na sanktuarium poświęcone pamięci poległych za wiarę unitów podlaskich, wyniesionych przez świętego Jana Pawła II do godności błogosławionych. Niezwykle zagadkowym obiektem jest tzw. „kamienna baba” w Neplach – jest to duży kamień w kształcie krzyża i co najmniej średniowiecznym rodowodzie.

Teren Parku, ze względu na swą naturalność piękny, zróżnicowany, spokojny, czyste wody oraz zdrowe powietrze, stwarzają idealne miejsce rekreacji i wypoczynku dla osób pragnących bliskiego kontaktu z przyrodą. W nadbużańskich wioskach łatwo o nocleg w licznych gospodarstwach agroturystycznych. Park najlepiej przemierzać szlakami nadbużańskimi – pieszo lub rowerem.

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych

tel. 81 440 80 50

sekretariat.zlpk@lubelskie.pl

www.parki.lubelskie.pl

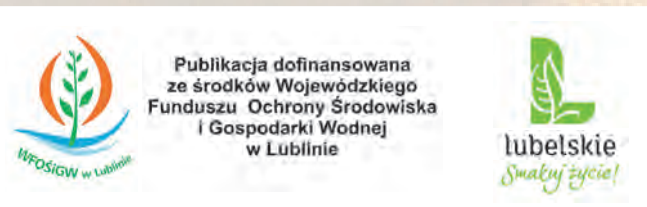
Ośrodek Zamiejscowy w Janowie Podlaskim

ul. Piłsudskiego 10, 21-505 Janów Podlaski

tel. 83 341 37 35

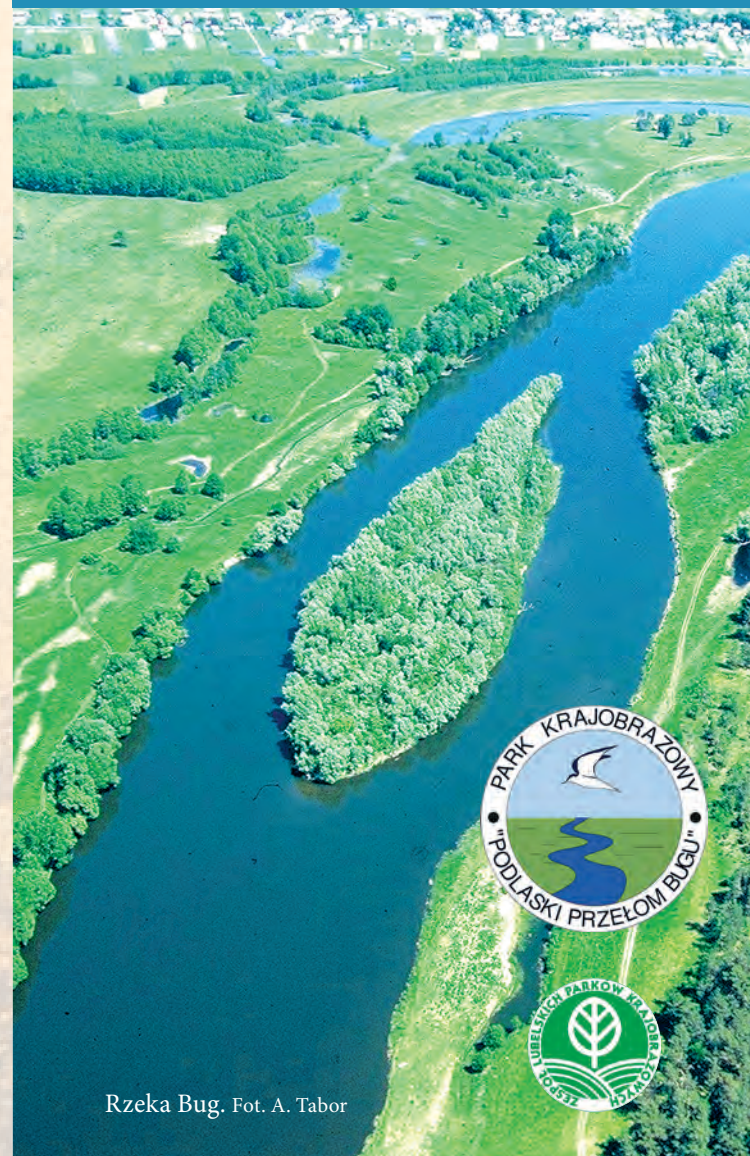
janowpodlaski.zlpk@lubelskie.pl

Park Krajobrazowy będący pod zarządem Ośrodka Zamiejscowego w Janowie Podlaskim:
1. Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”

Wydawca: TAWA (www.tawa.pl)

PARK KRAJOBRAZOWY PODLASKI PRZEŁOM BUGU

Rzeka Bug. Fot. A. Tabor

Dzika, piękna, nieuregulowana, obrzeżona wieloma starorzeczami, rozkwiecionymi łąkami i tajemniczymi lasami, ciągnęła jak magnes. Tutaj stawiałem pierwsze kroki, fotografując przyrodę i podpatrując zwierzęta w ich naturalnym środowisku (...) Bug to rzeka moich marzeń, gdy przed laty ujrzałem ją po raz pierwszy, wiedziałem, że z nią związane będzie moje życie.

Artur Tabor, Bug, Nadbużańskie Podlasie,
Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 1999, s. 318.

Utworzony w 1994 roku Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu” ma za zadanie zachować w stanie naturalnym najcenniejsze pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym fragmenty lewobrzeżnej doliny Bugu. Leżący na terenie województwa lubelskiego i mazowieckiego Park obejmuje swoim zasięgiem fragment doliny Bugu od rzeki Toczonej do ujścia rzeki Krzny w miejscowości Neple. Długość Parku w linii prostej wynosi około 65 km, przeciętna szerokość w części północnej wynosi 6 km, zaś w południowej 3-5 km.

Głównym walorem krajobrazowym i przyrodniczym Parku jest meandrująca rzeka Bug. Dolinę dzikiej i nieuregulowanej rzeki cechuje wielka różnorodność siedlisk. W pobliżu Bugu spotkamy przybrzeżne łachy i piaszczyste wydmy, murawy kserotermiczne, kośne łąki oraz całe spektrum terenów leśnych w tym olsów, łęgów, a także zbiorowisk bagiennych i wodnych.

Starorzecze Trojan.
Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

Widok z Łysej Góry w okolicy Gnojna.
Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

Firlетка poszarpana na łące w okolicach Łysuchy.
Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

Lilia złotogłów
Lilium martagon L.
Fot. Archiwum ZLPK
OZ w Janowie Podlaskim

gniazda udając chorego, a gdy w grę wchodzi obrona złożonych jajek – udaje ich wysiadanie w innych miejscach w celu zmylenia drapieżnika.

Najbardziej wartościowym miejscem pod względem przyrodniczym są łągi wierzbowo-topolowe. To bardzo pojemne, bogate w pokarm siedlisko jest miejscem lęgowym i schronieniem m.in. dla: strumieniówki, remiza, dziwoni, dudka, krętogłowa. Przy okazji warto wspomnieć, że lasy lęgowe pełnią bardzo ważną funkcję przeciwpowodziową. W trakcie powodzi wytracają prędkość fali powodziowej, zmniejszają erozję boczną rzek i ilość porwanej gleby w czasie wezbrań oraz stanowią naturalną oczyszczalnię ścieków, ponieważ rośliny rosnące na tym terenie szybko wchłaniają zmineralizowane zanieczyszczenia. Innym ważnym siedliskiem dla awifauny lęgowej doliny Bugu są, okresowo zalewane, wilgotne łąki. Atrakcyjność tych miejsc dla ptaków jest uwarunkowana ich ekstensywnym użytkowaniem. Możemy tu spotkać głównie ptaki siewkowane: rycyka, czajkę, krwawodzioba i kszyska, które, sondując dziobem miękki grunt, poszukują drobnych bezkręgowców. Występują tutaj także: cyranka, rybitwa czarna oraz błotniak łąkowy. Natomiast stawy rybne i starorzecza są miejscem występowania głównie ptaków z rodziny chruścieli, przystosowanych do życia w gęszczu roślin: kropiatki, zielonki, wodnika i kokoszki. Na otwartej tafli wody łatwo zaobserwować możemy: perkoza rdzawoszyjnego, łabędzia niemego, głowienkę, czernicę i krzyżówkę. W dużych kompleksach leśnych ze starowiekowym drzewostanem gniazduje największa sowa w Polsce – puchacz oraz wiele gatunków ptaków szponiastych: orlik krzykliwy, trzmielojad, jastrząb, krogulec, myszołów. Ponadto można spotkać tutaj bociana czarnego, orzechówkę, muchołówkę małą, dzięcioła czarnego, dzięcioła średniego oraz siniaka, który, jako jedyny gołębiowaty w Europie,

Ujście Czyżówki do Bugu.
Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

gnieździ się w dziuplach starych drzew. Ssaki na terenie Parku reprezentują wydra i bóbr oraz bardzo rzadko spotykany wilk. Najbardziej zagrożonym gatunkiem gada jest żółw błotny, występujący sporadycznie na niektórych starorzeczach. Z rzadkich, objętych ścisłą ochroną gatunkową, ryb, notowanych w Bugu, stwierdzono m.in.: kielbia białopłetwego i kożę złotawą.

Szczególnie cenne obiekty przyrodnicze objęte są ochroną w formie siedmiu rezerwatów przyrody, w tym dwa ornitologiczne, trzy leśne, jeden krajobrazowy i jeden florystyczny.

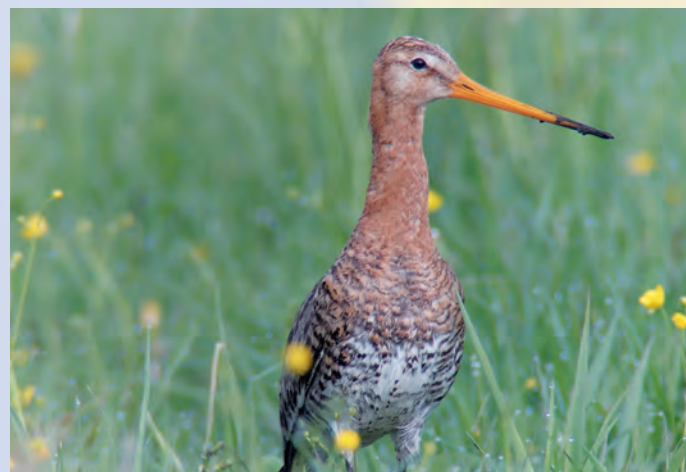

Pełnik europejski *Trollius europaeus* L. na Uroczysku Utkowiec.
Fot. Archiwum ZLPK – OZ w Janowie Podlaskim

Różnorodność parkowych siedlisk wpływa na bogactwo świata roślin. Na terenie Parku stwierdzono występowanie ponad 760 gatunków roślin naczyniowych. Do najcenniejszych przedstawicieli flory Parku należą: lilia złotogłów, kosaciec syberyjski, mieczyk dachówkowaty, rojnik pospolity, pełnik europejski, parzydło leśne, orlik pospolity, widłaki, zimoziół północny oraz podkolan biały i kukulka krwista.

Bogaty jest również świat zwierząt, a przede wszystkim awifauna. W Parku zaobserwowano 141 gatunków ptaków. Jednym z najbardziej charakterystycznych ele-

mentów Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” są nadrzeczne skarpy, będące znakomitym miejscem lęgowym dla ptaków gnieźdzących się w piaszczystych norkach: brzegówki i zimorodka. Na plażach oraz piaszczystych wyspach gniazdują m.in.: sieweczka obrożna i rzeczna, brodziec piskliwy, rybitwa białoczarna i rzeczna oraz mewa siwa. Sieweczka obrożna, która jest nieliczna to niezwykle interesujący ptak. Cechują go bowiem ciekawe zachowania obronne w momencie zagrożenia młodych: gdy pojawia się drapieżnik ptak zwodzi go jak najdalej od

Rycyk *Limosa limosa*.
Fot. J. Mydlak

Dudek *Upupa epops*.
Fot. J. Mydlak